

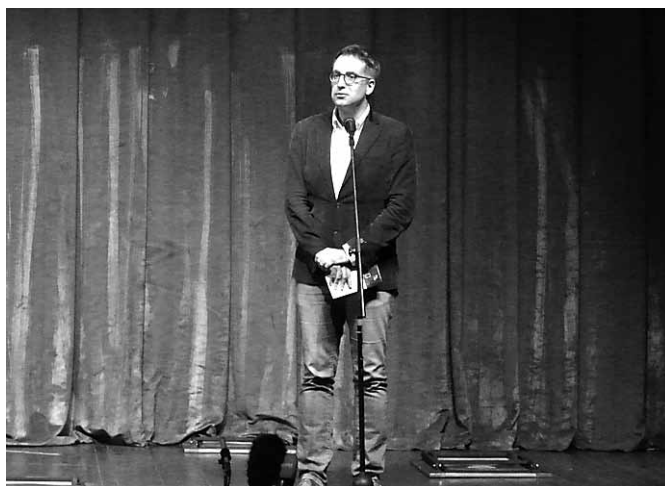
SINOĆ OTVOREN 19. JUGOSLOVENSKI POZORIŠNI FESTIVAL

Festival nas opominje i podseća

Devetnaesti jugoslovenski pozorišni festival, počeo je sinoć predstavom „Doktor Nušić“, prema komadu „Dr“ Branislava Nušića, u adaptaciji i režiji Kokana Mladenovića, a u koprodukciji Kruševačkog narodnog pozorišta i Narodnog pozorišta Sombor. Pre početka predstave, festival je zvanično otvorio prof. dr Ivan Medenica, teatrolog, predsednik Udruženja pozorišnih kritičara i teatrologa Srbije.

-Ni najmanje nije prijatno biti najavljen kao doktor nauka, pet minuta pre nego što će na ovu scenu stupiti glumci koji će nam ispričati priču o lažnim doktorima nauka, o onima koji kupuju i falsifikuju doktorske diplome. Bez obzira na osećanje neprijatnosti, to je tema koju je sam život prozvao. Pošto smo mi narod sa kratkim pamćenjem, mogli bismo da se setimo, da je ta afera obeležila celo proteklo leto. Ona je pala u zaborav zbog drugih afera koje nam tabloidi na dnevnoj bazi nude, a te teme, takođe, imaju veze sa onim što ćete na ovogodišnjem festivalu gledati,- rekao je prof. dr Ivan Medenica.

On je ovom prilikom, između ostalog ukazao na to da Branislav Nušić nije aktuelan samo onda kada podseća na posebne, apartne političke ili društveno angažovane teme, kao što su lažni doktorati, on je angažovan i kada govori o opštijim temama vezanim za društvene devijacije koje su karakteristične na našim prostorima, kao što je korupcija, nepotizam, politikanstvo. Prof. dr Medenica, podsetio je da je Nušić bio veoma prisutan, ne samo na srpskim, već i na drugim scenama bivše Jugoslavije, a bio je vezan za osnivanje ili za neke od najznačajnijih perioda narodnih pozorišta ne samo u Beogradu, nego i u Skoplju i Sarajevu.

-Uostalom, jedan od umetnika koji je svima vama dobro poznat sa užičkog festivala, Oliver Frlić, hrvatski umetnik, nedavno je u Zagrebu postavio „Gospođu ministarku“ i kao da je imao u vidu ovaj užički festival, poigravao se sa tim, da li mi jedni druge možemo bez prevoda da razumevamo i dalje, pa je predstava igrana na srpskom, kao što je tekst i napisan, a bila je titlovana na hrvatski. U Užicu za tako nečim nismo do sada imali potrebe i nećemo imati ni ubuduće,- rekao je dr Medenica i nastavio:

-Mi naučnici, doktori nauka ne možemo da prihvatimo baš tako lako cepkanje jezika, ali i to se dešava iz političkih razloga. Međutim, ono što tek ne možemo da prihvatimo, jeste rasparčavanje kulturne, književne, dramske baštine, tako da su to sve naši klasici.

Krleža se na srpske scene vratio pre više od desetak godina i Nušić, kao što vidimo, takođe, se vraća na hrvatske scene. Ovaj festival je upravo značajan zbog toga što nam stalno ukazuje, opominje i podseća da je to književno, literarno, dramsko i pozorišno nasleđe, zaista jedinstveno, da se na državne identitete ne mogu svoditi kulturni identiteti, jer su mnogo složeniji, bogatiji, raznovrsniji,- rekao je dr Medenica i na kraju je pozeleo:

-Da nam svima u eks jugoslovenskom regionu dođu vremena, kada su naši životi u pitanju, u kojima će Nušićevi glavni likovi, Života i Živka, Dara i Mara, doktor Ninković i doktor Rajzer, ujka Vasa i ujka Blagoje, otići u prošlost, u zasluženu penziju. Ne samo oni, nego i njihovi uzori, recimo iz velike ruske komediografije, koje ćete, takođe, moći da

vidite ove godine na festivalu, svi ti Jusovi, Belogubovi, Kukuškini i tako dalje, sve te kreature korupcije, ambicije, lažne učenosti i da ćemo u budućnosti, umesto u životu, mnogo više u njihovim avanturama uživati na pozorišnoj sceni,- rekao je dr Medenica.

Ove prve večeri festivala, publiku je pozdravio Tihomir Petković, gradonačelnik Užica istakavši da je trebalo uložiti veliki trud proteklih godina, da bi ugled festivala, uprkos svim izazovima sa kojima se suočavao, bio izgrađen i sačuvan, kako bi postao prepoznatljiv na mapi kulturnih manifestacija u Srbiji i šire.

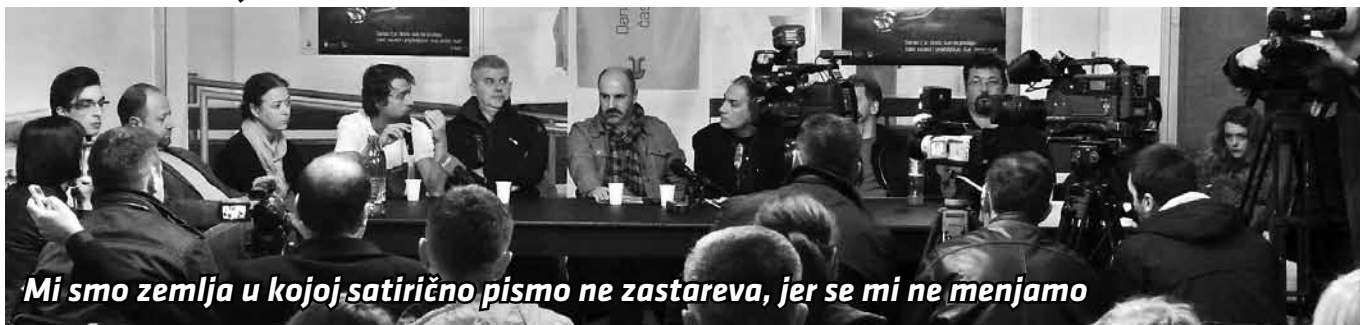
-Entuzijizam i posvećenost nikada nam nisu nedostajali. Verujemo da će nam oni i u budućnosti, bez obzira na okolnosti, pomoći da ovaj festival opstane i da i dalje bude mesto na kojem se razvija nada i saradnja otvorenih srca,- rekao je izdu ostalog Petković.

R.P.

NARODNO POZORIŠTE SOMBOR I KRUŠEVAČKO POZORIŠTE

Još ništa nismo naučili

Mi smo zemlja u kojoj satirično pismo ne zastareva, jer se mi ne menjamo

Kokan Mladenović, reditelj: Ne postoji nijedan zdrav segment našeg društva – paradoksalno je da se mi prepoznavamo u Nušiću, ali i Domanoviću i mnogim drugim satiričnim rukopisima. Mi smo zemlja u kojoj satirično pismo ne zastareva, jer se mi ne menjamo. Nušić nije bio samo neko ko je uočavao devijacije svog vremena, već i veliki anticipator i nas samih i onoga što će biti, očigledno, zauvek naš problem. Mene ovde nije zanimalo Nušić iz lektire i mislim da smo se odbranili od njega „nušićevštinom“. Znamo manir igranja Nušića i dobar deo njega karikiramo u predstavi. Ovde me zanimalo pisac društvenog angažmana, čovek koji je imao hrabrosti da svoje stavove iznese na sav glas, pa ako treba zbog njih i da odleži u zatvoru, ponosan na svoj zatvorski period. E, takav hrabri Branislav Nušić je autor ovog komada. Potrudili smo se da ima kopču sa ovim vremenom, mada je i on sam to uradio.

Saša Torlaković, Života: Reditelj i glumci kao da su vodili dijalog sa Nušićem iz onog vremena. Trudili smo se da uspostavimo komunikaciju sa piscem, ali i da se direktno obratimo publici. Želeli smo da skrenemo pažnju na jednu od tema o kojoj se malo priča u našem društvu, a to je kupovina diploma. To je, čini mi se pogubnije i od rata. Voleo bih da preterujem, ali rat dođe i prođe, a posledice ovih dešavanja u društvu ćemo osećati dugoročno. Pitanje je kakvo

ćemo društvo biti kada nam državu, ustanove, institucije vode ljudi koji su do diploma došli na ovaj način. Publika je, možda, malo na početku zbunjena, ali to je konvencija koja se uspostavi tokom igre.

Branislav Trifunović, Milorad: Nije teško pronaći ljude koji od probisveta i raspikuća postaju ministri, direktori, predsednici opština, Vlade, potpredsednici i slično. Mali bes svih nas zbog toga što nam se dešava je dobrodošao u predstavi. Što se mene tiče, Nušić više nije komediograf, jer se mi posle toliko vremena, još uvek smejuemo istim stvarima – ništa nismo naučili. To je tragično. Nije smešno da sumnjamo da predsednik države, ministar policije, gradonačelnik Beograda, predsednik Opštine Novi Beograd imaju kupljenu diplomu. To su strašne stvari, a mi čutimo. Ko progovori, postaje idiot i narodni neprijatelj.

Milan Kurlagić, gledalac: Večeras ste nam prosuli živu sodu u oči. To kažem zato što sam pratio i scenu i gledalište. Sigurno je pola gledališta bilo predmet vaše današnje predstave, sala je bila puna „doktora“. Kikotali su se i pronalazili se u rečima pojedinih glumaca.

Biljana Keskenović, Mara: Morala sam da zaboravim na Nušićevu Maru – patrijarhalnu, skromnu, koja balansira između sina i muža. Bilo je veoma zanimljivo praviti nešto potpuno drugačije. Mislim da je to potpuno drugačija – nova, današnja žena koju viđamo u politici, vlasti... Ona

je gramziva, ambiciozna žena koja ne preza ni od čega. Nije joj bitno ništa i novac kupuje sve.

Kokan Mladenović, reditelj: Mislim da nećemo ništa promeniti, ali ne možemo da odustanemo od pokušaja da menjamo. Naš suštinski problem nije ko je trenutno na vlasti. Imali smo demokratsku vlast, potpuno primitivnu, podjednako korumpiranu, podjednako nesklonu obrazovanju, znanju, kulturi, bez ikakve svesti o značaju toga za sudbinu jednog naroda. Nama je, možda, veći problem od ovakve vlasti, potpuni nedostatak opozicije u Srbiji. Šokantno je kada čovek izjavi, ali – ja iskreno patim za divnim vremenom Slobodana Miloševića. Za vremenom ozbiljne opozicione misli, demokratskim potencijalom slobodne Srbije. Danas umesto ovih, na vlasti možemo, možda, da dobijemo neke vaspitanije, mada će svi govoriti iste proevropske fraze koje uče napamet. Ali, oni neće biti poštene, obrazovani ljudi. Osuđeni smo na prevarante, jer se politikom na ovim prostorima poslednjih dvadeset godina bavi poseban soj pokvarenih i nemoralnih ljudi, koji proizvode iste takve ljude.

Branislav Nedić, direktor NP Kruševac: Ako budemo želeli da održimo kvalitet rada, to ćemo moći samo u ovakvom duhu – duhu udruživanja. Ova predstava je koštala, na primer, pet i po miliona, a budžet našeg pozorišta je tri i po miliona dinara. Dakle, nešto ovakvo možemo

napraviti ako uporno štedimo godinu ili dve.

Mihajlo Nestorović, upravnik NP Sombor: Koprodukcija je veoma dragocena za glumce. To je susret dve različite energije, mentaliteta, pa i škola glume. To glumce malo probudi, jer smo delimično i uljuljkani u svojim matičnim kućama, gde nas i malo ima. Ovo je dobar recept ka putu za dobru predstavu.

Marko Marković, Velimir Pavlović: Kokan je zadao akord. Mi smo prvu probu počeli sa Kastalučijem, Bobom Vilsonom i tako dalje. Usudili smo se da ne napravimo bezmudnu predstavu, kakve se uglavnom prave ovde. Pa ako proplivamo – proplivamo. I tako smo došli do tog žanra, iako danas nema tačnog žanrovskog određenja. Na kraju – došli smo do kabarea.

Milica Janevski, Slavka: U ovoj Slavki, koju smo izabrali i napravili, u ime svih nas zastupam mlade generacije koje pokušavaju da nešto promene. Lično ne bih pristala na kraj koji smo dogovorili, ali to je mnogo češća stvar nego ono što bih zaista želela. Realnije je da budemo slomljeni, čak i mi.

Olga Dimitrijević, festivalski kritičar: Ovo je predstava koja je vrlo politička i vrlo jasno iskazuje svoj stav i pravi brzo uspešnu komunikaciju sa publikom. Ovo veče navelo me je da se pitam – koje su granice naše angažovanosti u pozorištu?

Ana Milošević

INTERVJU

KOKAN MLADENOVIĆ, REDITELJ

Naša pozorišta su uspavana

-To što je produkcija takva kakva jeste, nije kriva vlast koja je, kao sve naše nove vlasti, apsolutno nesvesna značaja kulture, nego je to posledica našeg kukavičluka, nepračenja zbivanja u modernom pozorišnom svetu i našeg vulgarnog čuvanja sopstvene pozorišne udobnosti,- kaže reditelj Kokan Mladenović

„Naše pozorište je kuka-
vičko prema vremenu u kome
živimo. Ne treba navikava-
ti vlast da pozorište može da
funkcioniše bez novca, ali u
vreme kada sam bio upravnik
Ateljea 212, a kroz fenomen
predstave „Zoran Đinđić“ u
Ateljeu, bio sam zaprepašćen
do koje mere smo mi, pozorišni
ljudi, odustali od toga da bude-
mo socijalno odgovorni, da sa
scene javno reagujemo na de-
vijacije svog vremena, a ne da
budemo samo vešti predstavl-
jači likova iz literature - kaže
reditelj Kokan Mladenović, koji
je u poslednje vreme više an-
gažovan u unutrašnosti Srbije
i regionu, nego u beogradskim
pozorištima, a potom dodaje:
- Besmislenim mehanizmima,
poput trajnih zaposlenja i dr-
žavnih dotacija, naša pozorišta
su uspavana i postala su leglo
malograđanstine. To što je pro-
dukcija takva kakva jeste, nije
kriva vlast koja je, kao sve naše
nove vlasti, apsolutno nesve-
sna značaja kulture, nego je to
posledica našeg kukavičluka,
nepračenja zbivanja u moder-
nom pozorišnom svetu i našeg
vulgarnog čuvanja sopstvene
pozorišne udobnosti“.

Kako promeniti takvo stanje?

- Neophodno je određenje
države prema značaju kulture. U
uslovima zaprepašujuće niskog
nivoa obrazovanja, znanja i kul-
ture, u svim budućim vladama
najvažnija ministarstva trebalo
bi da budu ministarstva obrazo-
vanja i kulture, ne bismo li ogro-
mnu štetu sistematskog zaglu-
pljivanja naroda, koja traje 20 do
30 godina, uspeali da bar nekako
u budućnosti nadoknadimo. S
druge strane, našoj kulturi nedo-
staje, a to znam iz sopstvenog i
bolnog upravnikovanja teatrom,
čitav niz sistemskih zakona.

**Kako smo se našli u ta-
kvoj situaciji?**

- Naš teatar više ne odgovara na maštu, jer stalno ra-
dimo na isti način. Kada najveća rediteljska imena iz regiona ili
iz Evrope dođu u kontakt sa našim teatrima suoče se sa nera-
zumevanjem i nedostatkom želje da se suštinski istraži feno-
men pozorišta. Nije slučajno to što se najbolje predstave u Srbiji
godinama prave u novosadskom pozorištu Ujvideki Sinhaz, u
subotičkom pozorištu „Deže Kostolanji“, a tu je i opus Andraša
Urbana i posvećeni rad Tomija Janežiča, kao i neke predstave
kruševačkog, somborskog i još ponekog pozorišta, koje oku-
pljaju timove koji su posvećeni istraživanju. U beogradskim
pozorištima više nema istraživanja. U njima se zarađuju plate i
naplaćuje popularnost. U njima umetnost više ne stanuje. To je
Beograd gotovo izbrisalo sa mape regiona i, nažalost, beograd-
ska pozorišta ne postoje u Evropi.

- Kao što nam se raspa-
la država i nismo uspeali da se
odredimo prema tektonskim
poremećajima naše epohe -
pada Berlinskog zida, ukida-
nja blokovske podele u svetu,
tako se i naš pozorišni sistem
raspada, jer je njegovo zako-
nodavstvo pravljeno sredinom
prošloga veka za jednu poptu-
no drugačiju zemlju i poptuno
drugačije okolnosti. Između
ostalog, školovati godišnje više
od sto mladih glumaca, redite-
lja i dramaturga, a ukinuti im
mogućnost za angažovanje u
teatrima je, u najmanju ruku,
nemoralno prema tim ljudima.
Predstoji nam vreme konkursa,
audicija, borbe za ideje.

**Kada smo kod konkursa,
kako komentarišete nedavna
imenovanja upravnika pozori-
šta u Srbiji, posebno u Be-
ogradu?**

- U vreme kada sam bio
student pozorišne režije u Be-

zacijskom dnu i to je uvredljivo
za generacije i generacije ljudi
koje su pokušavale da dosti-
gnu neke standarde u uređenju
društva.

**Angažovani ste u pozri-
štima u unutrašnjosti Srbije i
regionu, ali Vas nema u beo-
gradskim pozorištima?**

- Nisam podoban za beo-
gradska pozorišta, koja su us-
postavila malograđanski pakt,
prećutne ugovore o nenapada-
nju. Beogradska pozorišta su
čuvari izumrlog sistema vred-
nosti u teatru, koji održavaju
silom, uživaju u blagodetima i
privilegijama. Naravno da ima
izuzetaka, ali, primera radi, ako
se Hartefakt fondacija sa Bitef
teatrom pokaže svrsishodnijom
i umetnički vrednijom, nego čit-
tav sistem beogradskih pozori-
šta, to pokazuje da je taj sistem
odavno zreo za rušenje.

**Šta trenutno radite, šta
planirate da radite?**

- Nedavno sam u Kikindi
postavio „Kauboje“. U pripremi
je predstava „Dogvil“, po filmu
Larsa fon Trijera, u alternativ-
nom prostoru „Mikser“ u Beo-
gradu, u koprodukciji sa SKC
Novi Sad i Domom omladine
Pančevo. Angažovali smo troje
glumaca - Branislava Trifunovi-
ća, koji igra sve muške uloge,
Milicu Majstorović i Tamaru
Aleksić, koje su prošle veliku
regionlanu audiciju za koju se
prijavilo 150 glumica. Učestvo-
vaće i troje muzičara iz grupe
„Vrum“, a premijera je 19. de-
cembra u „Mikseru“. Nakon
toga, odlazim u Rumuniju gde
ću, u tamošnjem nacionalnom
tetaru, pripremati „Prosjačku
operu“ Džona Geja, koju uglav-
nom znamo po Brehtovoj rein-
terpretaciji, ali za ovaj trenutak
neverovatnog socijalnog ra-
slojavanja u svetu, pogotovo u
regionu, veći potencijal pobune
posедуje varijanta Džona Geja.

N.K.

MIHAJLO NESTOROVIĆ, DIREKTOR NARODNOG POZORIŠTA SOMBOR

Dobar spoj energije

I dalje molimo razne gospodare, ali sve u slavu pozorišta

Tek četiri meseca na mestu direktora somborskog pozorista, a već na festivalu najboljih predstava u Uzicu. Možemo zaključiti da si stigao u „najbolja vremena” za pozorište i kulturu uopšte?

-Bio sam nekoliko godina direktor Kulturnog centra u Somboru, pa je dolazak u Pozorište, nekako logičan sled u mom razvojnog puta ka direktorskom mestu. Naravno, jesam menadžer ali i glumac i toga se ne odričem. Prvo glumac, a potom upravnik, jer ovde neće da me trpe večno, pa kad me smene, gde ću, nego opet da budem Gospodin glumac.

Predstava koju smo videli večeras, nije za smenu, već zanimljiv „kompromiskuitet” dva pozorišna ansambla.

-Jeste i takvi „kompromiskuiteti” čini mi se, biće nužno zlo u budućnosti, ali iz tog nužnog zla rađaju se do-

bre predstave, što je najvažnije. Nije uvek tako, naravno. Gledao sam razne neuspele kooprodukcije, gde polovina glumaca govori bosanski, polovina hrvatski i slično. Nisu sve uspešne. Važno je postaviti standarde i tek onda imate dobar produkt. Ovde su se spojile dve energije, koje su udaljene 400 kilometara, ali to je zaista dobro mešanje dva ansambla, dve različite škole glume, dva mentaliteta i kamo sreće da se češće tako pomešamo, da razmenimo naša znanja, jer smo ovako učeureni, kao neka familija,

pa često prestanemo da se slušamo u radu na sceni.

Kako je tekla priprema ove predstave na relaciji dugoj 400 kilometara, je li to previše komplikovano u tehničkom smislu?

-Može sve uz dobru organizaciju. Malo trpi reper-toar ako se radi u sred sezone ali imamo dovoljno glumaca da smo uspevali da tri, četiri dana nedeljno boravimo u Kruševcu, i oni kod nas, tako da je predstava urađena za dva meseca. Ta Kokanova ideja bila je odlična i to su pokazali festivali. Krenuli smo od Budve, potom u Vršcu pobedili kao najbolja predstava, dobili nagrade za najboljeg glumca i najbolju režiju, evo nas sad u Uzicu. Imamo puno poziva jer se za predstavu čulo.

Osim dobrim predstavama, kako još branite pozorište u Somboru?

-Imamo sreću da je Sombor jedan od retkih gradova ili

jedini koji izdvaja sedam posto budžetskih sredstava za kulturu. Nije to dovoljno, ali mora da se bori, mora ipak da se aplicira na hiljade fondova, adresa, da i dalje molimo razne gospodare za malo para za kulturu.

Ništa se nije promenilo od Nušićevih vremena?

-Ništa nažalost. Čeznem da u budućnosti publika gleda Nušića i čudi se kakva je to zemlja i kakvi ludaci su tu živeli! Mada se mi stalno čudimo da se to dešava nama i ovde. Uprkos svemu, mi moramo da radimo u slavu pozorišta.

Hoće li biti nekog slavnog dogovora o saradnji sa užičkim pozorištem?

-Tek sam doputovao. Nisam stigao ni da popričam sa Zoranom, a nosim jednu ideju u sebi, već 13 godina od kako sam otišao iz užičkog pozorišta. Nadam se njenoj realizaciji.

M. Petrović

OTVORENA IZLOŽBA FOTOGRAFIJA RADOVANA BAJE VUJOVIĆA

Veliki poznavalac i ljubitelj pozorišta

Devetnaesti Jugoslovenski pozorišni festival, počeo je, tradicionalno, otvaranjem izložbe fotografija Radovana Bajе Vujovića sa prošlogodišnjeg festivala.

Izložbu je otvorila prof. dr Tatjana Dinulović, čest gost festivala, ali i učesnik, jer je poslednjih pet godina, realizovala nekoliko pratećih programa festivala.

-Svake godine kad dođem na festival, obrađujem se kada vidim fotografije Radovana Bajе Vujovića koje prate važne događaje sa festivala iz prethodne godine. Za mene lično, ove fotografije znače dve važne stvari. Pre svega, mislim da Radovan Baja Vujović suštinski razume i poznaje pozorište, mislim da ga veoma voli i da putem fotografije nepogrešivo može da proceni šta je bilo dobro.

Može da vrednuje predstave koje su na prethodnom festivalu bile prikazane. Mislim da je on i hroničar, ne samo ovog festivala, nego i grada i to radi drugačije, a opet, s druge strane, na sličan način na koji to radi Ljubomir Simović. Mislim da svi treba da mu budemo zahvalni za to što nam svake godine pokazuje, jer će to ostati i za generacije koje dolaze,- rekla je dr Tatjana Dinulović. Po njenim rečima, prvi put je došla na festival na poziv Nemanje Rankovića, umetničkog direktora festivala.

- Ovde sam otkrila potpuno novi svet i bila fascinirana atmosferom. Na festivalu se okupljaju ljudi iz celog regiona, a posebno važnim i lepim smatram to što je ovaj festival veoma važan užičkoj

publici,- rekla je dr Tatjana Dinulović prilikom otvaranja izložbe.

R.P.

REČ KRITIKE

Mračni kabare

Jedna od najčešćih fraza ponavljanih u stvarnom i pozorišnom životu je ona koja kaže da su nam sadašnjica i njene anomalije „iste kao i kod Nušića“. Koliko god aistorična generalizacija tog tipa bila zavodljiva, ali i kao svaka generalizacija netačna, fakat je da nam Nušićevi komadi nude teme i motive koje lako korespondiraju sa sadašnjicom. To na kraju krajeva, ne treba toliko ni da nas čudi – jagma za vlašću i pozicijama, licemerje i korumpiranost, sveprisutne su teme kako za vreme Kraljevine Srbije/SHS, tako i danas.

U slučaju predstave „Doktor Nušić“, velike koprodukcije Narodnog pozorišta Sombor i Kruševačkog pozorišta, ova paralela se namestila, žargonski rečeno, kao kec na jedanaest. Kokan Mladenović koristi Nušićev tekst da bi produbio i napravio svoju adaptaciju, u kojoj se prilikom obrade sveprisutnih društve-

nih devijacija služi pre svega satirou i sarkazmom (istaknuto mesto zauzimaju i songovi Marka Šelića). Naravno, u fokusu Nušićevog komada „Dr“ je trgovina znanjem i titulama, i u toj tački njegov komad postaje bolno aktuelan, tako nam dobro poznat iz stvarnog života, posebno imajući u vidu skorašnje afe-re sa plagiranim doktoratima istaknutih državnih funkcionera. Sve je to zaodeno u svojevrstu kabaretsku formu, koja kroz krajnje spoljna komička sredstva od plejade Nušićevih likova pravi svojevrstni groteskni cirkus (igraju Saša Torlaković, Biljana Keskenović, Branislav Trifunović i drugi). Ako uzmemo da je jedna od odlika takve forme grubo podsmevanje stvarnosti, ovakav izbor bi bio i opravdan – izvitoperena slika junaka na sceni trebalo bi da nam se vrati kao slika nas samih, kao laž koja govori gorku istinu. Međutim, ova postav-

ka upada u neke, čini se, teško zanemarljive zamke.

Prva bi bila tretman ženskih likova na vrlo tankoj granici mizoginije (one su još grotesknije i još više izložene podsmehu od muškaraca), i izjednačavanje svih „humanitarki“ kao iste parazitske strukture, nebitno da li dolaze iz redova crkve, licemerno se brinu za malu decu, ili se bore za ženska prava. Druga zamka je mnogo ozbiljnija, i otvara važnu temu dometa angažovanog pozorišta u savremenom kontekstu. Naime, predstava „Doktor Nušić“ nesumnjivo targetira važan i gorući društveni problem, i dok to čini ostvaruje uspešnu komunikaciju sa publikom. Međutim, kao da taj savez koji se stvara između publike, izvođača i predmeta podsmeha, čini da se sva satira, kritika i angažman koji se sipa sa scene, na kraju ne odnosi na prisutnu publiku, nego na „one neke tamo“. Pravi problem se

piše: Olga Dimitrijević

izmešta negde van pozorišne sale, i ti nušićevski junaci kojima se smejemo i kojih se istovremeno grozimo, su „neki drugi“, neki napolju, neki koji nismo mi. Ipak, fakat da predstava otvoreno, iz izvođenja u izvođenje, govori o problemu koji aktuelna vlast uporno zataškava na najbesramnije načine, čini je hrabrim pozorišnim događajem – ova činjenica valja i najbolje govori o bedi koju živimo.

REČ PUBLIKE

Istina boli

Miloš Radojičić, muzičar:

-Ima li se išta reći što na sceni večeras rečeno nije. Odlična adaptacija Nušićevog komada, koji će gde god se igrao i za narednih dve hiljade godina, ma kakvi ga „roboti“ izvodili „robotima“ biti današnjica. Naša i evropska, ali i svetska realnost. Drago mi je što su klasici ove godine zastupljeni na festivalu i što je ova godina u Nušićevom znaku.

Jasmina Nikolić, pravnik:

- Čestitke ansamblu. Hrabro! Progovoriti iskreno i neuvijeno je za divljenje. Dobro da nisu zabranjeni ili privedeni zbog propagiranja istine. Ali bojim se i da ovakvim načinom oslikavanja sadašnjosti, ovom dozom

ironije, nećemo prodrmati ni probuditi ovaj uspavani narod, koji još uvek živi pod parolom „samo kad ne biju, dobro je...“.

Pavle Mitić, apsolvent:

- Neki će da ostanu ovde, a neki ćemo da odemo....Da li smo se prepoznali večeras? Mislim da jesmo. Velika gužva je bila na izlazu odmah posle spuštanja zavese, pa se „doktorima“ izgubi svaki trag.

Milica Perić, preduzetnik:

- Ovo mi je možda peto, šesto gledanje „DR“, što u pozorištu što na malom ekranu i mislim da je adaptacija odlična. Celu sliku života u poslednjih sto godina na ovim prostorima dočaravaju songovi u predstavi, ali i igra glumaca pod maskama. Uvek se bitne stvari stavljaju pod tepih, a

istina ispliva ili što je najbitnije, biva shvaćena mnogo kasno. Zato se stil života ovde nikako ne menja.

Vesna Marković, ekonomista:

- Gluma, maske, muzika odlično. Dobro adaptiran klasičnik, koji nas već toliko vreme-

na tera da se promenimo, ali ne ide. Dok si na dnu kukaš, kad se malo više dokopaš svetla, postaješ gori od predhodnika. Ovde, ali i nigde gde živi čovek, neće se promeniti stil „imaš novac, imaš sve; nemaš novac, nemaš ništa“.

B.D.

BRANISLAV NEDIĆ, UPRAVNIK KRUŠEVAČKOG POZORIŠTA

Moramo da radimo po svaku cenu

Verujem da ko god iskreno voli pozorište i dolazi u pozorište ne može biti loš čovek.

- Da bismo opstali u sadašnjim uslovima, ali i onima koji slede, ukoliko želimo kvalitetnu produkciju neophodno je udruživanje dva, tri, zašto da ne i više pozorišta. Potrebna su okupljanja oko zajedničkih projekata koji će zavređivati visoko kotirane autorske ekipe, sa kojima ćemo ne samo finansijski bolje proći, već ćemo i umetnički biti u prilici da postignemo i pokažemo određeni kvalitet koji većina naših pozorišta iz unutrašnjosti ima. Sredstva kojima sada raspolazemo su dovoljna za, recimo, tri četvrtine jedne vrhunske produkcije. Što pre to shvatimo biće nam bolje. Kruševačko pozorište je još od 2010. godine počelo da primenjuje ovaj model. Ovakve predstave su svojim kvalitetom i učesćem na festivalima potvrdile da je reč o predstavama za respekt, a mi sami ne bismo, ili bismo veoma teško, uspeli da dostignemo taj nivo kvaliteta i popularnosti, - kaže za festivalski Bilten, Branislav Nedić, direktor Kruševačkog pozorišta..

U kojoj meri entuzijizam može da amortizuje ne-

dostatak sredstava za visokokvalitetne produkcije?

- Entuzijizam je danas više od polovine onoga što je potrebno za uspeh. Najlakše bi bilo reći - mi nemamo pare i nećemo da radimo. Sa druge strane, imamo nešto što nam osnivač daje, to nisu male pare za sva naša pozorišta, nešto što obezbeđuje sigurne plate, troškove, tople prostorije. Neprirodno je u takvim okolnostima reći, ja neću da radim, jer nemam uslove da radim. Moramo da radimo po svaku cenu, a jedan od načina da se kriza prevaziđe je i udruživanje.

Da li u bliskoj budućnosti, u kontekstu racionalizacije i tržišnog poslovanja, očekujete promene u načinu vrednovanja rada i motivacije zaposlenih u pozorištima?

-Ne verujem da će se to brzo desiti zbog socijalnog mira koji se čuva, nevezano za to da li je u pitanju, privreda, kultura ili nešto drugo. S obzirom da nas u svim pozorištima u Srbiji ima ukupno oko tri hiljade, što je jedna ozbiljnija fabrika, dakle,

ne toliko mnogo da bismo bili najveći problem ove države, mislim da promene neće krenuti od nas. Mada ništa ne bi trebalo da nas iznenadi. Svakako da mnogo toga treba da se menja. Oni koji igraju i vrede treba da zarade duplo od onoga što sada zaraduju, a oni koji ne vrede treba da se pomire sa tim da će ili naći drugi posao, ili će se zadovoljiti nekim minimalnim primanjima.

Koliko je važno da na repertoarima pozorišta u Srbiji bude više kvalitetnih predstava za decu?

- Mi smo krajem devedesetih počeli da negujemo scenu namenjenu najmlađima. Svake godine uradimo najmanje jednu novu predstavu za decu. Trenutno na repertoaru imamo osam vrhunskih ansambli dečijih predstava sa kompletnom scenografijom i kostimima. Pre sedam godina ustanovili smo festival predstava za decu "Kruška" koji se održava svake godine posle Božića. Festival je u početku trajao šest dana, sada devet i svakog dana su po dve predstave na repertoaru. To se pokazalo kao pun pogodak. Od 80 do 90 posto karata se kupi na blagajni po punoj ceni, a čak pedeset odsto dece svakodnevno dolazi u pozorište i odgleda sve predstave. To nas je učvrstilo u ideji da Kruševac zaslužuje pozorište za decu. Ovog leta smo dobili na upravljanje zgradu starog bioskopa "Evropa" i upravo sada provodimo kraju neophodne procedure i projekte i verujem da ćemo u sledećih godinu, dve imati profesionalno pozorište za decu.

V. Tucović

SAŠA TORLAKOVIĆ- Života Cvijović

Beda nema dno

-Da li razumemo Nušića i hoćemo li posle ovoga biti bolji? To ne znam, ali znam da gori biti nećemo. Ko je još iz pozorišta gori izašao nego što je ušao. Niko,- kaže glumac Saša Torlaković

-Na samu predstavu bilo je i pozitivnih i negativnih komentara gde god smo je igrali. Bilo je onih koji su sve prećutkivali, pa su preko nekih trećih do nas slali poruke. Mi smo samo progovorili i pokušali da postavimo stvari na svoje mesto, jer pozorište i vlast su uvek, na neki način, u sukobu, započinje svoju priču za Bilten, glumac Saša Torlaković.

Da li mislite da se neko prepoznao večeras?

-Neki jesu sigurno. Ima i onih koji i dalje misle: "Ma nisam to ja, to je neko van ove sale. Ma to je ipak onaj iz sedmog reda, za koga ja znam." Iako je najteže sebi priznati istinu, a to i nisu

stvari koje se otvoreno priznaju. Da li razumemo Nušića i hoćemo li posle ovoga biti bolji? To ne znam, ali znam da gori biti ne-

ćemo. Ko je još iz pozorišta gori izašao nego što je ušao. Niko.

U predstavi je korišćen efekat Salvadora Dalija sa mozaičnom slikom. Je li bilo oprečnih reakcija na to?

-Uvek ima reakcija. Da smo u toj sceni stavili i lik Miki Mause bio bi povezan sa nekim. To je zapravo samo jedan lik koji je predstavljen svime izrečenim u predstavi. Uvek postoji asocijacija i aludira se na nekoga, bio on predsednik, ministar, poslovođa, šef smene. Ljudi imaju razne asocijacije pa pitaju je li to taj. Ovde je samo neki nepoznati lik koji je slučajnim izborom skinut sa interneta.

Predstava je rađena u koprodukciji. Kakvo je Vaše viđenje ovakvog načina rada?

-Budućnost pozorišnih produkcija vidim kroz udruživanje. Iz pozicije glumca, mogu reći da me je to iskustveno obogatilo. Radio sam sa kolegama sa kojima sam želeo da radim, a nisam do sada bio u prilici i sada se to i desilo. To je dobar i put i princip. Pozorišta sve više razmišljaju o tome i to je stvar kojoj se iskreno

radujem. Jedan je od načina da se susretu i promešaju različite energije. A što se tiče produkcije i uprava vidi se da je kvalitetan poslovni potez.

Da li će nas Nušić vratiti na pravi kolosek?

-Nušić je čovek koji je konstantno prisutan. On je naša baština i neko kome stalno treba da se okrećemo. Ako samo na tren pogledamo život tog čoveka, koji je bio pun oscilacija, zatvor i zabrane zbog toga što je pisao i govorio, sina je izgubio u Velikom ratu. Nikako nije dobro prolazio. Ali je i pored svega toga uspeo da sačuva vedar duh. To je ključ i putokaz svima nama. On kao pojedinac, veliki, ogroman pisac, ostavio je svima nama u nasleđe nešto čime bi i veći narodi voleli da se podiče. Za mene lično predstavlja nadahnuće. On uliva nadu u bolje sutra, da treba gledati napred i ići dalje, nikako klonuti. Mi konstatno vrtoglavo padamo i pitanje je kad ćemo dotaći dno, a ono je još uvek daleko i nikako se ne treba predavati i čekati da ga dotaknemo, jer beda nema dno.

B. Damjanović

O PREDSTAVI

“Predstava Trpele u velikoj meri je uspeła da ponudi uverljiv i uzbudljiv odgovor na tu dilemu. Uzevši za temu porodično nasilje, taj često prećutkivan i skrivan fenomen prema kome naše društvo gaji čudnu toleranciju i ravnodušnost, autori predstave su kroz „dramatizaciju“ sedam „slučajeva“, socijalno i kontekstualno vrlo različitih, ali opet suštinski sličnih, uspeali da pruže jednu umetnički temeljnu a opet društveno vrlo angažovanu analizu datog problema. Prevažadni cilj kao da je bio ne toliko da nas „podseti“ da nasilje nad ženama postoji, već da nam u prvom redu pojašni, da nas primora da razumemo tu paklenu mehaniku patoloških odnosa koja dovodi do tog i takvog nasilja. Taj cilj je umnogome postignut kako razigranom formom i korišćenjem najrazličitijih pozorišnih sredstava koja fokusiraju pažnju i akcentuju skrivene uzroke, tako i svesnom odlukom autora da ne „brane“ svoje „likove“, da im dopuste da pojašne svoje motive, njihovu perspektivu ma kako čudni i nerazumljivi nama bili. S druge strane, angažovanost, a ona je ovde jasno artikulisana, pre svega leži u preciznom prikazu nedopustivog odnosa institucija prema ovom problemu. Da bi sav taj kompleksan „materijal“ na pravi način dopro do publike, na kraju je ipak najviše zavisilo od sedam predivnih glumaca koje su strasno i predano uronile u taj mrak i očaj uspevši da na scenu iznesu ono što je u teatru verovatno najteže dosegnuti – istinu.”

Iz kritike predstave “Trpele” Bobana Jevtića, NIN

Reč reditelja

...Na robiji su.

A nisu lopovi, ni razbojnici. Nisu ni ubice.

A, ubile su.

Ubile su kada više nisu mogle ili nisu htele da trpe.

Zašto su do tada trpele? Ko je za to kriv?

Same su krive.

Krivi su i ubijeni. Krivi su što su ih premlačivali, ponižavali, silovali.

Ali, kriv sam i ja koji ovo pišem i vi koji ovo čitate, ako ni zbog čega drugog, ono zbog toga što pripadamo društvu koje smatra da žena pripada muškarcu, da svako ima pravo da radi šta hoće u svoja četiri zida, da je razvod sramota, da muškarac ne sme biti slab, niti žena sme biti slobodna. Krivi smo zato što okrećemo glavu, zato što u te stvari ne treba da se mešamo, zato što su nam male batine prihvatljive, zato što pristajemo da postoji makar jedan prihvatljiv razlog da muškarac bije ženu.

Boban Skerlić

PPU • prvi partizan •

S Sirogojno Co.

ЗЛАТИБОРАЦ

Jedinstvo

GRAD UŽICE

MONTAŽNO PROIZVODNO
PREDUZEĆE A.D.
za projektovanje i izvođenje termo i
hidro instalacija i postrojenja

VEČERAS

BEOGRADSKO DRAMSKO POZORIŠTE

TRPELE

autorski projekat i režija: Boban Skerlić

Pisac: Milena Depolo i Boban Skerlić

Scenograf: Boban Skerlić

Kostimograf: Tatjana Radišić

Asistent kostimografa: Aleksandra Stošić Krstović

Kompozitor: Anja Đorđević

Asistent kompozitora: Svetlana Maraš

Scenski pokret: Marija Milenković

Lektor: Dr Ljiljana Mrkić Popović

Organizator: Marija Batinica

Inspicijent: Zoran Milojević

DUNJA

GROZDA

JAGODA

KUPINA

MALINA

NERANDŽA

VIŠNJA

Paulina Manov

Danica Ristovski

Jadranka Selec

Milena Pavlović Čučilović

Nataša Marković

Slađana Vlačević

Milica Zarić

Пише: Zoran Jeremić

Kompromiskuitet...

nitarna radnica, pa dok smo razgovarali pored "MakaMare" sa televizijskog ekrana posmatrao nas je neki tip iz MMF-a, pljunuti Doktor Rajzer.

Vraćajući se kući odlučio sam da za svaki slučaj odložim sve planirane poslove u javnim preduzećima i ustanovama narednih dana, bar dok mi se utisci o predstavi *Doktor Nušić* ne razbistre. Mogao bih neko me da aplaudiram na dobro odigranoj ulozi Nušićeve diplomirane šušumige ili prelivode.

Eh, kako bi lepo bilo da smo posle gledanja prve festivalske predstave mogli spokojno da izađemo iz pozorišta pevajući završni Marčelov song *Sad kada video si sav taj jad, / Milo ti je što to nije ovde i sad...*

Ali kako da pevujemo kad Životu, Maru, Milorada, Velimira Pavlovića, Sojku i njenog muža vidamo svaki dan! Ja sam se sinoć rukovao sa bar trojicom Života, a meni se jedan od njih s pravom obratio sa - *Ujka Blagoje!* Utom naiđe jedna huma-

Gint") nismo manje ni očekivali.

A i onaj nastup dr Medenice... Ni milozvučnijeg festivalskog otvaranja ni ubitačnijeg zatvaranja usta Nušićevoj klijenteli od koje ne može da se živi. To je pravi „beogradski stil“, šnenokle prelivene čašom žuči.

Bojim se da je katarza prerano zakucala na festivalska vrata. Ako nije, šta li nas tek narednih dana očekuje? Ala su ga Munjin i Zočo spakovali, svaka im čast.

A mi se nadali, kako onomad reče Ninko iz Sevala, čarobnjak iz sevojničkog Oza, da kad investitori putuju Ibarskom magistralom, dok stignu u Užice zaborave što su došli. Ovi somborsko-čarapanski pozorišni investitori, ako izuzmemo Trifunovića Trećeg, kao da su rođeni Užičani. Dušu su nam vadili i uši zavrtali, kao najrođeniji.

Ne tako davno pitao sam teatrologa Milenka Misailo-

vića iz Kremana (a odakle bi teatrolog bio ako ne iz Kremana), inače vrsnog nušićologa, umemo li uopšte danas da se smejemo, sami sebi i drugima. Sećam se da mi je svoj usmeni esej o smehu završio konstatacijom da smeh može biti i veoma opasan. To najbolje, kaže Misailović, zna vlast koja od narodnog vidovitog smeha strepi više nego od narodnih argumenata. Vidovito, vidovito i te kako bejaše sinoć. O argumentaciji ćemo razgovarati kad odu gosti. Zašto bi njih interesovalo čija je svastika preko noći postala kandidat Ministarstva za istraživanje ruda i gubjenje vremena.

Da li je ono China Girl Vasiljević sinoć spomenula da je oko devedeset četiri hljade ljudi do sada „disalo“ u festivalskoj sali. Nije stvar u tome. Diše se i kod Šmita u *Modžo klubu*, ali teško je prodisati. Drastična je to razlika.

OCENA PUBLIKE

Narodno pozorište Sombor i Kruševačko pozorište:
DOKTOR NUŠIĆ 4,62

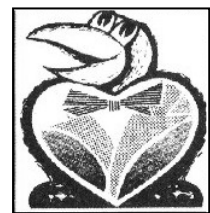
Prva hronika 19. Jugoslovenskog pozorišnog festivala biće emitovana na drugom programu RTS, sutra, u petak 7. novembra u 23,40 časova.

Радио Телевизија Србије

Danas
Danas

РАДИО
УЖИЦЕ

Вести

Izdaje Savet XIX Jugoslovenskog pozorišnog festivala Užice 2014.

Uređuje redakcijski odbor: Radojka Popović - urednik, Nenad Kovačević, Verica Tucović, Mirjana Petrović, Ana Milošević, Bogdan Damnjanović, Zoran Jeremić, Olga Dimitrijević.

Tiraž: 500 primeraka • štampa Grafos Užice